

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету _____ (В. І. Біланюк)

“ 22 ” червня 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВД 2.03 ВІЙСЬКОВА ГЕОГРАФІЯ І ГЕОПОЛІТИКА

галузь знань _____
(шифр і назва навчальної дисципліни)
10 Природнича географія
(шифр і назва галузі знань)

напрямок підготовки _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____
106 Географія
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
Економічна географія і геоekonomіка
(назва спеціалізації)

факультет, відділення _____
Географічний
(назва факультету, відділення)

Робоча програма Військова географія і геополітика для студентів
(назва навчальної дисципліни)
за галуззю знань 10 Природничі науки, спеціальністю 106 Географія,
спеціалізацією Економічна географія і геоekonomіка.

Розробники: Вісьтак О. І.
доцент кафедри економічної і соціальної географії,
кандидат географічних наук,
доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії) економічної і соціальної географії

Протокол від “ 24 ” травня 2017 року № 15

Завідувач кафедри економічної і соціальної географії

_____ (Шаблій О. І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ 25 ” травня 2017 року

Схвалено Вченою радою географічного факультету

Протокол від. “ 21 ” червня 2017 року № 5

“ 22 ” червня 2017 року Голова _____ (Біланюк В. І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(ВИТЯГ З РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ВІЙСЬКОВА ГЕОГРАФІЯ ТА ГЕОПОЛІТИКИ”) – ІХ СЕМЕСТР

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u> (шифр, назва)	Нормативна (за вибором студента) Вибіркова навчальна дисципліна спеціальності 106 Географія	
Модулів – 1	Спеціальність <u>106 Географія</u> (шифр, назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	Спеціалізація <u>Економічна географія і геоелектроніка</u> (шифр, назва)	1-й	
Курсова робота – відсутня		Семестр	
Загальна кількість годин – 105		2-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>магістр</i>	16 год.	.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год.	-
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		73 год.	-
		<i>ІНДЗ: реферат</i>	
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: оволодіти знаннями з актуальних проблем військової географії та геополітики. Навчити студентів формувати проблеми, як теоретичного так практичного характеру, вміти знаходити шляхи для розв'язання регіональних проблем у світі та в Україні, розкрити сутність та особливості військово-географічної та геополітичної структури світу і роль України у ній.

Завдання: ознайомити з теоретичними та методологічними проблемами військової географії та геополітики:

- оволодіти знаннями з актуальних проблем військової географії.
- головне завдання: засвоїти методологію військової географії, виробити проблемне мислення та аналіз головних проблем науки.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен:

знати:

- трактування об'єкту та предмету військової географії та геополітики, місце у системі наук, структуру військової географії та геополітики;
- історико-географічні особливості формування військової географії та геополітики у світі та Україні;
- поняттєво-термінологічний апарат військової географії та геополітики;
- суть генетичних та структурних законів, законів відповідності та функціонування військової географії; системних законів, законів «Великої екології», закономірності геополітики;
- суть військово-географічних, геополітичних концепцій та теорій;
- суть та особливості застосування у військовій географії та геополітиці філософських, загальнонаукових та конкретнонаукових методів дослідження.

вміти:

- пояснити предметну сферу дослідження військової географії та геополітики;
- давати характеристику конкретних об'єктів, військово-географічну та геополітичну оцінку процесів, які відбуваються ;
- застосовувати військово-географічні та геополітичні концепції, використовуючи закони військової географії та геополітики.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні та методологічні засади військової географії

Теоретичні та методологічні засади військової географії. Військова географія як міждисциплінарна наукова дисципліна. Поєднання географічних, демографічних, урбанізаційних, етнокультурних, економічних, геополітичних факторів у їх впливі на формування військової географії. Об'єкт військової географії – військова сфера. Предмет військової географії – геопросторова організація військової сфери. Категорія війни у військовій географії. Підходи до розуміння війни. Види воєн: громадянська, вітчизняна, світова, холодна, інформаційна, ядерна, мереживна, гібридна. Структура військової географії. Зв'язки військової географії з іншими науковими дисциплінами. Фактори простору та часу у військовій географії. Поняттєво-термінологічна система.

Теоретичні та методологічні засади геополітики. Військова географія і геополітика. Підходи до розуміння геополітики через поняття національних інтересів, експансії та безпеки. Війна і тероризм. Цивілізаційний підхід до геополітики. Концептуальний підхід. Геополітична структура світу. Основні задачі геополітики. Механізми і форми контролю геопростору. Академічна геополітика. Практична геополітика. Геополітичні коди.

Військова географія і геостратегія. Аналіз політичних та воєнних доктрин. Головна структура геостратегії. Роль стратегій в сучасній військовій географії та геополітиці. Вплив стратегій на формування геополітичної картини світу.

Військова географія і геоекономіка та геоекономічна стратегія. Функції військової географії

Семінарське заняття 1.

Теоретичні та методологічні засади військової географії та геополітики

1. Вплив географічних, демографічних, урбанізаційних, етнокультурних, економічних, геополітичних факторів на формування військової географії.
2. Об'єкт і предмет військової географії та геополітики.
3. Головні категорії військової географії та геополітики.
4. Структура військової географії та геополітики.
5. Військова географія та геостратегія.
6. Військова географія та геоекономіка.
7. Функції військової географії та геополітики.

Тема 2. Особливості історичного розвитку військової географії та геополітики

Особливості історичного розвитку військової географії. Проблеми дослідження військової історії. Військово-історична наука, яка вивчає досвід війни, військове мистецтво, збройні сили, військової техніки тощо. Формування військово-геополітичних традицій у Китаї: Конфуцій, Лао Цзи, Мо-Цзи. Військо-географічні дослідження у греко-римський період: Геродот, Фуکیدід, Цицерон. Військово-геополітичні дослідження Н. Макіавеллі, К. Клаузевіца. Основоположник військової географії в Україні С. Рудницький. Військово-історичні дослідження І. Крип'якевича. Історія воєн: світові війни – Перша та Друга війни: корейські війни, китайсько-в'єтнамський конфлікт, ізраїльсько-арабські війни, карибська криза, радянсько-афганська війна, ірако-іранська війна, війни в зоні Персидської затоки, війни в Югославії, військові операції НАТО в Афганістані, російсько-грузинська війна, російсько-українська війна.

Особливості історичного розвитку геополітики. Протонауковий період розвитку геополітики. Геополітичні уявлення в працях вчених Далекого Сходу (Лао-Цзи, Конфуцій, Мен-Цзи, Артхашастра); геополітичні уявлення вчених класичного періоду (Фуکیدід, Геродот, Ксенофонт, Арістотель, Платон, Ератосфен, Стробон, Полібій, Цицерон.); геополітичні уявлення арабських вчених (Аль-Фарабі, Ібн-Гальдун); геополітичні уявлення раньомодерного часу (Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, Г. Бокль, К. Клаузевіц, Г. Спенсер, О. Шпенглер, К. Ріттер та ін.); формування класичної геополітики: німецька школа геополітики, англійська школа геополітики, французька школа геополітики, американська

школа геополітики, японська школа геополітики, українська школа геополітики тощо. Сучасне американська, європейська, російська школи.

Семінарське заняття 2.

Особливості історичного розвитку військової географії та геополітики

1. Проблема дослідження історії військової географії та військової історії.
2. Формування військово-геополітичних традицій у Китаї та Індії.
3. Військо-географічні дослідження у греко-римському періоді.
4. Військо-географічні дослідження у Нового часу.
5. Військо-географічні дослідження в Україні.
6. Сучасні військово-географічні дослідження.
7. Особливості формування геополітики.
8. Протонауковий період розвитку геополітики.
9. Формування класичної геополітики.
10. Сучасна геополітика.

Тема 3. Категорія «територія» і «географічне положення» у військовій географії і геополітиці

Категорія територія у військовій географії та геополітиці. Поняття території у військовій географії. Політико-географічна територія. Метричні та топологічні властивості території: розміри території, фактор простору і часу у військовій географії, тертя простору. Форми, конфігурація, компактність. Юридичні характеристики території. Безпека території: політико-географічна правова безпека, соціально-економіко-географічна безпека, еколого-географічна безпека, культурно-географічна безпека.

Державна територія: сухопутна територія, водний простір: внутрішні і територіальні води; територія мирного проходження, прилеглі зони, континентальний шельф; повітряний простір, умовна територія. Театр воєнних дій. Правові підстави зміни державної території. Суцесія. Обмін територіями. Анексія. Окупація. Оренда території. Міжнародні території: відкрите море, Антарктична територія. Міжнародні ріки, протоки і канали. Територія із змішаним режимом. Території дії виключних законів: виключна (морська) економічна зона; виключні положення держави: надзвичайний стан, воєнне положення, осадне положення; Нейтральні території. Екстериторіальність,

Категорія географічного положення у військовій географії та геополітиці. Географічне положення як фундаментальна категорія географічної науки. Фізико-, економіко-, демо-, соціально-, еколого- політико-, математико-географічне та геополітичне положення держави, регіону або театру воєнних дій.

Позиційність положення. Центральне та периферійне положення. Глобальне, регіональне, сусідське положення. Вихід до моря. Проблеми безпеки географічного положення.

Навколоземний простір і відкритий космос. Космос у порівнянні із сушею і водним простором. Військово-космічні сили. Стиковий повітряно-космічний простір: атмосфера, сила тяжіння, рух і нахили. Навколоземний простір. Місяць. Функціонування міжнародного правового регулювання

космічного простору. Військово-космічна стратегія. Космодроми і траєкторії: військово-космічна інфраструктура, передбачуваність траєкторних польотів.

Семінарське заняття 3.

Категорія «територія» і «географічне положення» у військовій географії і геополітиці

1. Поняття території у військовій географії і геополітиці.
2. Проблеми геоторії у військовій географії та геополітиці.
3. Державна територія.
4. Правові підстави зміни державної території (театр воєнних дій, анексія, суцесія тощо).
5. Міжнародні території.
6. Територія із змішаним режимом.
7. Нейтральні території.
8. Географічне положення як фундаментальна категорія географічної науки.
9. Фізико-, економіко-, демо-, соціально-, еколого- політико-, математико- географічне та геополітичне положення держави, регіон.
10. Глобальне, регіональне, сусідське положення.
11. Навколосемний простір і відкритий космос.
12. Військово-космічна стратегія.
13. Військово-космічна інфраструктура

Тема 4. Фізико-географічні особливості суші у військовій географії, гідросфера, атмосфера у військовій географії

Фізико-географічні особливості суші у військовій географії. Рельєф. Типи рельєфу місцевості. Тектонічно-геологічні особливості території. Характеристика поверхностей. Місцевість з гористим переважанням. Низовинна територія. Западни та заглибини. Прохідність території. Ріки та інші водойми. Дренажні системи. Ділянки форсування річок. Забезпечення водою. Ґрунти. Рослинність: лісові території і пустелі. Територіальні природні комплекси.

Океани та узбережжя. Атмосфера Землі. Властивості морської води: густина, шаруватість, проникливість. Поведінка поверхневих вод: течія, припливи, хвилі, айсберги і плаваючі льоди. Морська топографія: пологі морські береги і підступи, протоки та вузькі проходи, континентальні шельфи і схили. Характерні напрями морських технологій: конструктивні особливості кораблів і підводних човнів, висадка морського десанту, підводні війни і протичовнова оборона. Атмосферні явища: атмосферний тиск, вітри і потоки повітряних мас. Температура. Відносна вологість. Хмари і тумани. Рівні природного світла. Кліматологія для військових стратегів. Особливості регіонів: холодна рівнинна місцевість, холодні моря, гірські місця і природне різноманіття. Засушливі райони. Райони тропічних лісів. Заболочені території. Малі моря, узбережжя – проблеми виживання.

Семінарське заняття 4.

Фізико-географічні особливості суші у військовій географії, гідросфера, атмосфера у військовій географії

1. Рельєф. Тектонічно-геологічні особливості території.

2. Ріки та інші водойми.
3. Територіальні природні комплекси.
4. Властивості морської води і поведінка поверхневих вод.
5. Атмосферні явища.
6. Кліматологія для військових стратегів.

Тема 5. Демо- та етногеографія у військовій географії. Міста та комунікації

Демо- та етногеографія та військова географія. Глобальна проблема перенаселення світу як фактор військової географії. Розселення населення. Густота населення. Антропологічні особливості населення. Мовні особливості. Релігійні особливості. Особливості захворювання населення. Ментальні особливості пануючих націй та особливості покорених народів. Моральна та правові обмеження. Національна індивідуальність. Звичаї традиції і т. д.

Міста і комунікації. Географічне положення і структура міст: конфігурація міст і її центрів. Інфраструктура міста, розростання міст. Блокада. Вуличні бої: звичайна зброя і спеціальні види зброї. Міжнародний тероризм, бомбардування міст, вразливість міст. Дороги. Розвідка і класифікація маршрутів. Залізнична дорога і залізнична інфраструктура. Військові аеродроми. Морські порти і гавані. Внутрішні водні шляхи. Трубопроводи. Політична загроза і безпека.

Семінарське заняття 5.

Демо- та етногеографія у військовій географії. Міста та комунікації

1. Глобальна проблема перенаселення світу як фактор військової географії.
2. Розселення населення.
3. Антропологічні, мовні, релігійні, ментальні особливості населення.
4. Особливості захворювання населення.
5. Моральна та правові обмеження.
6. Національна індивідуальність, звичаї, традиції націй та народів.
7. Географічне положення і структура міст.
8. Інфраструктура міста і військові дії.
9. Дороги, залізнична дорога і залізнична інфраструктура, військові аеродроми, морські порти і гавані, трубопроводи тощо.

Тема 6. Військо-промисловий комплекс та ринок зброї

Військо-промисловий комплекс та ринок зброї. Природні багатства і сировинні ресурси держав, мінерали і метали, їх властивості для військових потреб. Паливні ресурси. Каучук. Синтетичні продукти і їх замітники. Нестача ресурсів. Ресурсні війни: війна в Іраку, в Японії.

Військо-промисловий комплекс та ринок зброї. Військова економіка. Оборонно-промисловий комплекс та його структура. Система військових технологій і ноу-хау. Торгівля зброєю. Інфраструктура військового комплексу. Військові бази НАТО на території США, Європи, Азії, Латинської Америки

Тема 7. Політико-географічні та геополітичні аспекти військової географії.

Політико-географічні та геополітичні аспекти військової географії.

Військові та геополітичні доктрини: таласократія і телурократія, тетацентризм, марецентризм, аероцентризм, астроцентризм. Класична геополітика: Ф. Ратцель, Р. Челлен, А. Меган, Г. Маккіндер, К. Гаусгофер, П. Відаль де ля Бляш, К. Шмітт. І. Боумен. Модель «гартленд-римленд» Н. Спайкмана. Теорія доміно У. Ростоу, М. Тейлора і Р. Макнамари. Концепція динамічного стримування К. Грея.

Атомна дипломатія Г. Алперовца. Концепція «третього світу» як альтернатива «півночі» Р. Уолтерс. «Два блоки – дві культури» Д. Майнінга. Поліцентричність та ієрархічність світової структури С. Когена. Концепція монополярного світу А. Страуса. Гіпотеза Й. Галтунга про «сім паралелей однополярного світового простору. Доктрини С. Гантінгтона та Ф. Фукуями. Сучасні американські та європейські школи геополітики

Семінарське заняття 6

Політико-географічні та геополітичні аспекти військової географії і безпеки

1. Військова економіка.
2. Оборонно-промисловий комплекс.
3. Інфраструктура військового комплексу.
4. Ринок зброї.
5. Військові та геополітичні доктрини.
6. Військово-географічні теорії та концепції.
7. Концепція безпеки у сучасному світі. Стабільність та безпека.
8. Поняття світового порядку.

Тема 8. Геопросторові аспекти військової географії і безпеки

Концепція безпеки у сучасному світі. Стабільність та безпека. Критерії безпеки. Системи військових загроз Глобальна та регіональна безпека. Сучасні загрози та виклики. Конфлікти і ядерний чинник у світовій безпеці. Політика з позиції сили. Політика стримування. Політика умиротворення. Внесок у розвиток геополітики П. Галуа, Й. Галтунга. Теорія мондіалізму Г. Кіссенджера. Доктрина „Великої Шахівниці” З. Бжезінського.

Поняття світового порядку. Визначення світового порядку К. Ясперсом. Складові світового порядку. О. Тоффлера та особливості сучасного світового порядку і їх геополітична детермінованість. Концепція мондалізму. Концепція нового світового порядку Римського клубу. Військові доктрини світових центрів сил, регіональних держав та України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	Денна форма						Заочна форма				
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі			
л		п	лаб	інд	ср	л		п	лаб	інд	ср
Змістовий модуль 1.											
Тема 1. Теоретичні та методологічні засади військової географії	10	4	2			4					
Тема 2. Особливості історичного розвитку військової географії та геополітики	21	4	2			15					
Тема 3. Категорія «територія» і «географічне положення» у військовій географії і геополітиці	10	8	2								
Разом–зм. модуль 2	41	16	6			19					
Змістовий модуль 2.											
Тема 4. Фізико-географічні особливості суші у військовій географії, гідросфера, атмосфера у військовій географії	15	4	2			9					
Тема 5. Демо- та етногеографія у військовій географії. Міста та комунікації	11	4	2			5					
Тема 6. Військо-промисловий комплекс та ринок зброї	11	4	2			5					
Тема 7. Політико-географічні та геополітичні аспекти військової географії	7	4	2			1					
Тема 8. Геопросторові аспекти військової географії і безпеки	13	4	2			7					
Разом–зм. модуль 2	57	20	10			27					
Індивідуальне дослідницьке завдання											
інд. досл. завд.	7					7					
Усього годин	105	36	16			7	46				

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні та методологічні засади військової географії та геополітики	2
2	Особливості історичного розвитку військової географії та геополітики	2

3	Категорія «територія» і «географічне положення» у військовій географії і геополітиці	2
4	Фізико-географічні особливості суші у військовій географії, гідросфера, атмосфера у військовій географії	2
5	Демо- та етногеографія у військовій географії. Міста та комунікації	2
6	Політико-географічні та геополітичні аспекти військової географії і безпеки	2
	Разом	12

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	–	–

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	–	–

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до семінарських занять	43
2	Ознайомлення з матеріалом наступної теми до лекції	6
3	Підготовка до письмових опитувань по темах змістовних модулів	24
	Разом	73

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне дослідницьке завдання пропонується магістрам у вигляді описової роботи.

Для дослідницької роботи згідно визначеної теми потрібно:

1. Робота повинна бути самостійним дослідженням.

2. Під час дослідження над роботою магістр повинен всебічно вивчити літературу, картографічні джерела, Інтернет ресурси з даної теми.

3. Індивідуальне навчально-дослідне завдання повинне включати в себе: вступ, розділи, що розкривають основний зміст і висновки, а також список джерел використаний автором у процесі роботи.

4. Робота повинна мати загальноприйнятий науковий апарат, використання методів дослідження, цитування повинно опиратися на літературні джерела в алфавітному порядку (автор, назва джерела, місце видання, рік видання, сторінка).

Обов'язково слід використовувати найновішу літературу з цієї проблематики. Перелік використаної літератури повинен налічувати не менше 10 джерел.

5. Термін здачі робіт – до 15 травня відповідного року.

Тематика узгоджується із студентами на перших двох семінарських заняттях. Індивідуальне завдання виконується на стандартних листках формату

А-4, чорнилом одного кольору (синього або чорного). Поля: зверху, знизу, справа–1,5 см, зліва–2,5 см.

Теми

1. Оцінка політико-правових аспектів гібридної війни у внутрішній політиці України.
2. Оцінка політико-правових аспектів гібридної війни у зовнішній політиці України.
3. Оцінка рельєфу Донецької області з наступу та оборони.
4. Оцінка рельєфу Луганській області з наступу та оборони.
5. Оцінка тектоніки Донецької області з позиції наступу та оборони.
6. Оцінка тектоніки Луганської області з позиції наступу та оборони.
7. Оцінка гідрографії Донецької області з позиції наступу та оборони.
8. Оцінка гідрографії Луганської області з позиції наступу та оборони.
9. Оцінки аридизації Донецької області з позиції наступу та оборони.
10. Оцінки аридизації Луганської області з позиції наступу та оборони.
11. Оцінка гідрографії Донецької області з позиції наступу та оборони.
12. Оцінка гідрографії Луганської області з позиції наступу та оборони.
13. Оцінка узбережжя Азовського моря з позиції наступу та оборони.
14. Оцінка стану атмосфери Донецької області з позиції наступу та оборони.
15. Оцінка стану атмосфери Луганської області з позиції наступу та оборони.
16. Оцінка розселення населення Донецької області у ХХ–ХХІ столітті у гібридній російсько-українській війні.
17. Оцінка розселення населення Луганської області у ХХ–ХХІ столітті у гібридній російсько-українській війні.
18. Оцінка густоти населення Донецької області у ХХ–ХХІ столітті у гібридній російсько-українській війні.
19. Оцінка густоти населення Луганської області у ХХ–ХХІ столітті у гібридній російсько-українській війні.
20. Оцінка зміни етнічного складу та ментальної поведінки населення у Донецькій області у ХХ–ХХІ столітті у гібридній російсько-українській війні.
21. Оцінка зміни етнічного складу та ментальної поведінки населення у Луганській області у ХХ–ХХІ столітті у гібридній російсько-українській війні.
22. Оцінка мовних та релігійних особливостей у Донецькій області у ХХ–ХХІ столітті у гібридній російсько-українській війні.
23. Оцінка мовних та релігійних особливостей у Луганській області у ХХ–ХХІ столітті у гібридній російсько-українській війні.
24. Оцінка проблеми географічного положення та конфігурації міст (наприклад у блокаді) у Донецькій області у гібридній російсько-українській війні.
25. Оцінка проблеми географічного положення та конфігурації міст (наприклад у блокаді) у Луганській області у гібридній російсько-українській війні.
26. Оцінка інфраструктури міста Донецької області. у гібридній російсько-українській війні.

27. Оцінка інфраструктури міста Луганської області. у гібридній російсько-українській війні.
28. Оцінка авто шосейних шляхів та інфраструктури у Донецької області. у гібридній російсько-українській війні.
29. Оцінка авто шосейних шляхів та інфраструктури у Луганській області. у гібридній російсько-українській війні.
30. Оцінка залізничних шляхів та інфраструктури у Луганській області. у гібридній російсько-українській війні.
31. Оцінка залізничних шляхів та інфраструктури у Донецькій області. у гібридній російсько-українській війні.
32. Оцінка трубопровідного транспорту та його інфраструктури у Донецькій області. у гібридній російсько-українській війні.
33. Оцінка трубопровідного транспорту та його інфраструктури у Луганській області. у гібридній російсько-українській війні.
34. Оцінка аеродромів (в т. ч. військових) та портів у Донецькій області у гібридній російсько-українській війні.
35. Оцінка аеродромів (в т.ч. військових) у Луганській області. у гібридній російсько-українській війні.
36. Оцінка розмежувальної лінії за Мінськими угодами та в реальному стані у Донецькій області.
37. Оцінка розмежувальної лінії за Мінськими угодами та в реальному стані у Луганській області.
38. Оцінка втрат промислових підприємств у Донецькій області. у гібридній російсько-українській війні.
39. Оцінка втрат промислових підприємств у Луганській області у гібридній російсько-українській війні.
40. Оцінка втрат у сільському господарстві у Луганській області у гібридній російсько-українській війні.
41. Оцінка втрат у сільському господарстві у Донецькій області у гібридній російсько-українській війні
42. Оцінка втрат житлово-комунальної інфраструктури у Донецькій області у гібридній російсько-українській війні.
43. Оцінка втрат житлово-комунальної інфраструктури у Луганській області у гібридній російсько-українській війні.
44. Оцінка втрат соціальної інфраструктури у Донецькій області у гібридній російсько-українській війні
45. Оцінка втрат соціальної інфраструктури у Луганській області у гібридній російсько-українській війні.
46. Оцінка польсько-українського конфлікту та прояви гібридної війни.
47. Оцінка угорського-українського конфлікту та прояви гібридної війни.
48. Оцінка румунського-українського конфлікту та прояви гібридної війни.

10. Методи контролю

1. Оцінювання відповідей студентів на семінарських заняттях у формі доповідей за темою заняття.

2. Оцінювання знань студентів, їхньої активності на семінарському занятті через доповнення до доповідей, участь в обговоренні.

3. Поточна перевірка знань по окремих темах у вигляді тестових опитувань на семінарських заняттях.

4. Виконання студентами індивідуального дослідного завдання за узгодженими темами.

5. Написання студентами письмових опитувань за змістовними модулями.

6. Підсумкове опитування по дисципліні у вигляді семестрового іспиту.

11. Розподіл балів, що присвоюються студентам

Види діяльності студентів, що оцінюються:

– доповідь на семінарському занятті – максимально 7 балів (три доповіді протягом семестру, дві – протягом занять першого модуля, одна – протягом другого);

– доповнення, активність на семінарському занятті – максимально 2 бали за тему;

– письмове опитування за темами змістовного модуля – максимально 15 балів за перше та 10 балів за друге;

– індивідуальне дослідницьке завдання – максимально 1 балів;

– залікове підсумкове опитування – максимально 30 балів.

СТРУКТУРА КУРСУ		Вид роботи студента, максимальна кількість балів за її виконання					Сума балів за модулями
		Доповідь на семінарському занятті	Активність на семінарському занятті /або виконання письмової	Письмове опитування	Написання індивідуальної дослідницької роботи	Іспит	
Модуль 1.	Тема 1	7	2				28
	Тема 2		4				
	Тема 3						
	Письмове опитування			15			
Модуль 2.	Тема 4	7	4				32
	Тема 5		2				
	Тема 6	7	2				
	Тема 7						
	Тема 8						
	Письмове опитування			10			
Індивідуальне дослідницьке завдання					10		10
Іспит						30	30
Сума балів за видами роботи		21	14	25	10	30	100

12. Методичне забезпечення

13. Рекомендована література

Базова

1. *Гольцов А. Г.* Геополітика та політична географія / А. Г. Гольцов. – К. Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
2. *Дністрянський М.* Геополітика / М. Дністрянський. – Львів: Видавництво Львівського національного університету, 2011.
3. *Колінз Дж. М.* Военная география для профессионалов и непрофессионалов / Дж. М. Колінз [перевод с англ. В.В. Русиновича]. – М.: Научная книга, 2004. – 568 с.
4. *Шаблій О. І.* Основи загальної суспільної географії: підручник / О. І. Шаблій. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003.
5. *Шаблій О. І.* Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії / О. І. Шаблій. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2001.
6. *Шаблій О.І.* Суспільна географія: у двох книгах. Книга перша. Проблеми теорії, історії та методики дослідження: [Вибрані праці] / Олег Шаблій – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 814 с.
7. *Яценко Б.* Політична географія та геополітика / Б. Яценко. – Київ: Либідь, 2007. – 254 с.

Допоміжна

1. Атлас *Le Monde diplomatique* / Подред. *Рамоне И.* и др. – М., 2007.
2. *Гаврилишин Б.* До ефективних суспільств. Дороговкази в майбутнє: Доповідь Римському Клубові / Б. Гаврилишин. – К.: Унів. Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2009.
3. *Гантінгтон С.* Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / С. Гантінгтон. – Львів: Кальварія, 2006.
4. *Голиков А. П.* Вступ до економічної і соціальної географії / А. П. Голиков, Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. – К.: Либідь, 1997.
5. *Дейвіс Н.* Європа. Історія / Н. Дейвіс. – К.: Видавництво Соломії Павличко «ОСНОВИ», 2006.
6. *Желтов В. В.* Геополітика: история и теория / В. В. Желтов, М. В. Желтов. – Москва: Вузовский учебник, 2009.
7. *Коллинз Дж.* Военная география для профессионалов и непрофессионалов / Дж. Коллинз. – Москва: Научная книга, 2005.
8. *Кудряченко А. І.* Геополітика / А. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов. – К.: МАУП, 2004.
9. *Мариченко А. В.* Геополитика / А. В. Мариченко. – Москва: ИНФРА – М, 2010.
10. Міжнародне право / [за ред. М. В. Буроменського]. – К.: Юріком Інтер, 2005.
11. *Сирота Н. М.* Геополитика: краткий курс / Н. М. Сирота. – СПб.: НИОР, 2009.
12. Современная мировая политика. Прикладной анализ / [под ред. А. Д. Богатурова]. – Москва: Аспект Пресс, 2009.

14. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // www.nbu.gov.ua
2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника // <http://www.library.lviv.ua/>
3. Національна історична бібліотека України :// <http://www.dibu.kiev.ua/>
4. Національна парламентська бібліотека України // <http://www.nplu.org/>
5. Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка // <http://korolenko.kharkov.com/>
6. Наукова бібліотека ім.В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка // <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
7. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка // <http://library.lnu.edu.ua/bibl/>
8. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>
9. Таврійський національний університет ім. В. Вернадського, періодичні видання // http://science.crimea.edu/zapiski/zapis_ser.html
10. Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, періодичні видання // http://library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku.djvu